

МАРТА
КАЛИТОВСЬКА

A decorative border surrounds the central title. It features stylized line drawings of birds in flight and plants with leaves and buds. The birds are positioned at various points along the top and bottom edges, while the plants are interspersed between them.

ЛІРИКА

СОЛО

ПАРИЖ 1955

Марта Калитовська

Л І Р И К А

П а р и ж 1955

**Видання Першої Української Друкарні
у Франції**

Обкладинка мистця А. Сологуба.

ТУГА

Простелилась дорога гадками
у незнані, далекі краї;
тільки думка — вернутись до мами —
не дає ще спокою мені.

Тільки сни ще п'явками приссались
про країну пахучих пшениць,
і у серці відваги замало
йти все даліше від рідних границь.

Хоч приваблює південь далекий,
притягають заморські краї,
куди осінню манить лелеку
може квітка в незнанім раї,

я не знатиму, й досі не знаю...

бо з далеких безмежних окраїн
пахне вітром, і туга безкрая
наче рана...

ЛЬВІВ

Полюбила те місто безтямно
я у час безнастанних боїв;
коли небо сміялось весняно
і у загравах вечір горів.

Коли місто пустіло і бігли
паровози, лишаючи схід,
і тягнулись дорогами збігли,
а черемхи їм пахли у слід.

Коли ночі були непривітні,
і гармати мережали сні,
але ранки сміялись тендітно
неповторної тої весни.

Коли вітер гуляв, коли злився
на руїнах самотніх домів,
гасла ніч, тихий ранок будився
і вставало життя з-між димів.

- - - - -

Ми покинули місто, і мислі
напинались гнітючим плащем...
Тільки хмари над містом навислі
захлиналися гірко дощем.

ДРУЗЯМ

Ні, ніколи мені не забути
ваших поглядів — теплих, ясних;
в моїм серці неначе закутий
талісман запашної весни.

Ні, ніколи мені не забути
тиск долонь, мов утятий мечем,
і неважні слова, мов забуті,
чи заглушені в серці плачем.

СПОМИН

Широкий став закований в лілеї,
і сміх розгублений намистом по воді,
і комиші, і тижі човна, що тоді
купалися у соняшнім інею.

А другий спомин: місто у киреї
навислих хмар — сіріло в далині...
і сірий дощ над рідною землею,
і дикий смуток в серця глибині.

ОСІНЬ

Осінь вже... і тихими устами
моляться в саду листки беріз.
Мну в руках від тебе я листа,
здавлюю у горлі гіркість сліз.

Осінь уже. Сірі дні мов гама
раз біжать то вгору, то униз.
Образ твій — налита сонцем пляма,
здержує мене від сліз.

ПАРТИЗАНСЬКА

Ти не плач, але мій шлях далекий.
Бачиш — треба нам у мандри йти.
Пахнуть там живицею смереки,
будуть маки у житах цвісти.

Ти не плач. Сміється літо дзвінко,
хмари клубляться і буде дощ.
Зозуля пісню нам кує на гілці,
треба розлучатися — так що ж...

Ти не плач, і глянь мені у вічі.
В тебе гордість — і немає сліз.
Помирати не прийдеться двічі,
я ж люблю так берізковий ліс.

МЕВИ

Білі мєви в'ютьєся над водою,
а вода — зелєна каламуть.
І думки мої, що линуть за тобою,
бїльш тужливі, нїж колїнебудь.

Небо, глянь, весною вже смїється,
хоч холодним вїтром дме Дунай.
Чи зустрїнемось? Гадками серце б'ється,
Каменем, чужий на ньому край.

Криги сїрі мчаться за водою,
вгорї небо — кїлим бїлих хмар.
Я дивлюсь. І кованї нудьгою
кам'яніють сльози мов янтар.

ПІД РІЛЬКЕ

Які самотні ми у довгу ніч;
як добре знати, біля нас, Ти — Боже,
Тільки постукати до стін холодних пліч
Ти з'явишся і тихий і незможен.

Рука Твоя, ясних ясніша свіч
чола торкне, гарячу думку зможе...
і снитиметься нам дитяче ложе
у захисну і тихо-сонну ніч.

ВІЗАНТІЙСЬКА ІКОНА

Сувора простота шляхетних ліній
сплітає барви у живі контрасти.
Зумієш серце у свій зір покласти, —
і буде думка — легкий алюміній.

Пізнати й розуміти не шукай
незнаної і божеської суті...
Спивай красу, хай серце непопсуге
красою тою сповниться украй.

І може нагло зійде теплий зір,
мов чар незнаних і далеких зір,
що в'яже світлом дві чужі планети.

І завібрує під теплом етер.
Здивований не знатимеш вже, де ти:
у вічному учора — чи тепер.

ЮР

Внизу зелений парк розбив намет,
сторожу давши запашним кленам.
Крилате листя бігло в пірует,
віддавши волю запашним вітрам.

Стежками бігав гамір. Але там,
десь слухав співу радісний поет;
майстерно ткав роздуманий сонет
розкішний дар незнаний ще вікам.

Немов працизно кована гравюра,
здіймалася струнка сільветка Юра,
щупаючи між замним й Божим зв'язь.

Один лиш знав про марності турбот,
про людське горе й радощі висот —
задивлений в таємне-вічне — Князь.

ПІСЛЯ БУРІ

Вже тиша. Дерева, вловивши спокій,
колишуться в мелянхолійнім ритмі.
І не прозраджують нічної битви
простерті руки. П'є весняні соки

могутнє тіло струями припливу.
Бруньки пучнявіють, здаються літні
і вниз глядять, ось наче малолітнім
показують: дивіть, яке в нас диво.

Та поруч них тендітні яблуньки
колишуться, і молоді гілки
тремтять, ще чують запах бурі.

Тривожить страх невідомих літ.
Щось шарпає і їхню юність бурить:
чи спомин ночі, чи весняний квіт.

Л. Т.

Хрестик з емалі і «Думки Паскаля»
мені на згадку. Наш весняний вечір
добіг і радісно, і молодечо, —
хоч в поглядах — незбагнена тоска.

Стрілиста вежа у небесній далі,
немов думки твоїх відважних речень;
і дивні очі криють блиск емалі...
Я задумаю твоїм не пробую перечить.

З життя ти візьмеш те, що може здаля
здається нам — чужі, забуті речі.
Але як просто, коли в тихий вечір
твій хрестик бачу і «Думки Паскаля».

ІМПРЕСІОНІСТИ

Гарячі барви в соняшнім дощі
скупало ясне і жарке полудне;
а руки майстра вміло і орудно
вдягли їх у серпанкові плащі.

Квітучий сад, самітні кипариси,
десь озеро лискуче і рухливе,
жінки кокетливі і мерехливі
та усмішка, що пестить їхні риси.

А там, — забуті серед ясних трав,
немов мелодії незгашених октав, —
купальниці у соняшному платті;

ліниві руки, — мов плетіння віт,
покинуті на соняшне багаття, —
горять, красі складаючи привіт.

ДИТИНСТВО

В кімнаті кожна річ була близькою
і кожний кут скривав таємну тінь,
де сонце кидало мов золотаву ринь,
там бігали дрібною ми ходою.

Таємний світ, що стрічкою вузькою
пересувався, кинувши глибинь,
немов крилатий, фантастичний кінь,
що біг уявою і все тягнув з собою.

В саду каштан щось думав і шептав,
досліджуючись всіх дитячих справ,
що відкривали стільки таємниць;

і серед листя та ясних свічок
ми забували, слухаючи птиць,
ламали сум — немов крижкий дрючок.

БЕЛЬГІЙСЬКЕ

Сонце сховано в сіру скриню.
Дощ не сріблий, а зажурений.
Десь поділося небо сине,
Усміх вкрадено і обдурено.

Тиху вулицю скула готика,
Кермес Бронгейля — на майдані.
А за вікнами, для екзотики,
квіти з Конго комусь дані.

В сірім храмі, Ван дер Вайдена
десь картина патетична;
і Христа тут віднайдено
вже не з людським обличчям.

Вечорами тиху Фляндірю
Уленшпігеля мірять кроки,
а легенду його мандрів
переказують рік за роком.

БОДЛЕР

На Монпарнасі тиха, непорушна,
камінна маска дивиться в блакить.
Минають люди мовчки і байдужно
німе обличчя, що в задумі спить.

І ти лежиш самотній і бездушний...
шумлять години, проминає мить,
і рідко хтось в суботи лиш задушні
разом з свічками — серце запалить.

Та тільки в ніч твій невтишимий дух
змітає спокій і приносить рух
так котить бурю в заспану алею —

нестримний біль, і гіркість, і відчай,
і мов вино, пролите через край, —
чуття гарячі пристрасти твоєї.

ТИША

Не порушити ясної тиші,
непотрібно сказаним словом.
Бо в етері думку колише
недосказана нами розмова.

Бо щось тихе й нерозгадане
пливе і не спиняється...
І я не знаю, буде складена
пісня, що не співається.

В мою душу впаде променем
і не зможе загубитися.
Хвилинка стане спомином
і буде снитися.

ЛІТО

Пахнуть липи, сонцем налиті,
спивають трави солодкий пах;
жаром полудня кличе літо,
напинаючи синій дах.

Просьте тіні: ніби принаду
вітер лестить — снуючи сон.
Наливаються виногради,
десь під соняшний унісон.

Будьте даром тихі оази,
хай спочине втомлений лет,
і колишуться тіні-вази
викиляючи спрагненим мед.

Парашути каштанів цвітуть,
цвітуть і пахнуть;
бджоли над ними літають,
хмари над ними ростуть
мов сірий дах.

Часом надлетить птах
і сховається в гущі:
зеленій, густій пущі.
Вулицями йдуть люди,
може задивлені в будень,
може — сум на очах.

Але біля каштанів
люди здаються п'яні,
хочуть творити, любити,
мов малі діти.

Люди біля каштанів
теплі стають, весняні.

ВЕЧІР

Вікно відкрите дивиться у сад,
де від дощу піднялись буйно трави.
І день, що розпочатий так, навгад,
приносить спокій тихий і ласкавий.

Розсіпле вечір смуток кучерявий
і він приляже тихо біля лямпки: —
мені здаватиметься фантастична з'ява
твоя сил'ветка...

«ВАЛЬГАЛЛЯ»

Краса, закована в камінний грецький стиль,
чарує казкою.

Осіній краєвид голубить золотом
стрункі колони.

І молиться душа, ступаючи в святиню.
Нема людей.

Поміж колонами вітає вільний дух,
красу обнявши.

І в парі йдуть весільним хороводом,
ступаючи у храм.

ПАРИЖ

Сісти біля сірого мосту,
де простягся старий Париж.
Сена дорогу мостить
думкам, а їм — туди ж,

де зчорнілі дома віками
глянуть очима сутерен,
де вулички, місцями,
мають ширину рамен.

Де колись кіт пролазив,
там, де не було доріг,
а над Сеною росли лози
і лунав ловецький ріг.

Де закоханий у велике,
геній мріяв про Нотр-Дам,
щоб на острові, напів-дикім
не кланялися вже богам.

ВЕСНА

Небо над нами сине,
і голубий пливе час.
Вулиця наче скриня —
кутий алмаз.

Небо пливе над нами,
в'ється синявий вуж,
і соняшний, місцями,
спадає душ.

Барви насичені ясним;
ось, червона яка...
Мініться, потім гасне
пестра ріка.

Кольори ми вертепні:
я — синій, червоний — ти,
радісно так і тепло
разом іти.

ВЕЧІРНЄ

Кіт примружив очі,
він не спить, а дивиться;
радісно муркоче
і щасливий.

Місяць проти ночі
на мандрівку вибрався;
зорі йому хочуть
придивитися.

Я пішла б охоче
в слід за ними сріблений...
але кіт нявкоче, —
бідний він.

БУЛЬВАР СЕН ЖЕРМЕН

Гомін міста. за рогом вулиця
мов магнет, що силою тягне.
Не ховай лиш свого лиця,
і душі, і уст, що прагнуть
життя і шукають за змістом
і питають. — Не можуть найти.
Втеча в гамір. Дивне місто,
що думки примушуєш йти
між світлами. Там простіше,
тисячі облич, очей тривожать.
І думкам і серцю так видніше
на протоптанім, каміннім ложі.

ТУМАН

В білий день, на бульварах
і над Сеною сірий туман
акварелі малює...
І в галерію хтось на обман
продає, і купують
цей туман голубий на бульварах.
В білий день, понад Сеною
розгубилося сонце в тумані
і здається сумує...
десь шукає поет і готує приману:
ніжні строфи римує,
і мандрує з поетом сонет понад Сеною.

Це любов була?
Пахло літо, — може і левконії.
Липи тінь зависла на бальконі,
віддвіла.
Здригнулась рука,
попіл впав на килим — мій улюблений.
Я подумала, щось загублено...
Сукня була така
як коктейл — шовками мережана,
між складками там лежав збережений
мій день.

ФРАНКО

Каменярем він мусів бути все життя.
Ще й після смерти пам'ятник суворий
закрив нам тайну вічного буття,
нас залишючи в гамірному притворі.
Але хтось бачив там, на кладовищі,
Франка щасливого, з ясніючим лицем...
Співали птахи, на небеснім гризці
хтось ніби мазав синім олівцем,
коли він тихо йшов поміж хрестами.
Якою радістю здавалось те безвістя
ген від людей. І теплими устами
співав він квітам про «зів'яле листя»,
забувши біль і смуток, і гіркую втому
коли покинули його собі самому...

ЗМІСТ

	стор.
Тута	3
Львів	4
Друзям	5
Спомин	6
Осінь	7
Партизанська	8
Меви	9
Під Рільке	10
Візантійська ікона	11
Юр	12
Після бурі	13
Л. Т.	14
Імпресіоністи	15
Дитинство	16
Бельгійське	17
Бодлер	18
Тиша	19
Літо	20
* *	21
Вечір	22
«Вальгалія»	23
Париж	24
Весна	25
Вечірне	26
Бульвар Сен Жермен	27
Туман	28
* *	29
Франко	30

